

*І кожна гілонуку у тім саду я знаю,
І кожна квітоноку, що зійде по весні,
Я пізно вечором і ранком поливаю,
І тішаць погляд мій квітки мої рясні [1, с.140].*

Виходячи із засади про нерозривне поєднання людини із землею, небом, водою, повітрям, вогнем, митець оспівує красу світу.

*Ні їм, ні нам – нема спокою,
Великий світ – а всім нема.
Хвилина щастя за журбою,
Сльоза за ласкою німою,
А щастя, щастя все ж – дарма [1, с.54].*

Отже, щастя треба знайти. Поет застерігає – не руш природи, щоб злитися із «земною ласкою», щоб надвечір «минулий кликають час колишньої весни» («І знов, і знов весна... [1, с.55]»).

Таким чином, можемо з впевненістю сказати, що для поезії М. Філянського притаманні семантичні епітети-новотвори на означення психологічної характеристики, внутрішніх та зовнішніх особливостей змальованих предметів і явищ.

ЛІТЕРАТУРА

1. Філянський М. Поезії / М. Філянський. – К. : Радянський письменник, 1988. – 240 с
2. Шевчук В. Микола Філянський і його ліричні одкровення / В. Шевчук // УМЛШ. – 1990. – №1. – С. 3 – 11.

Семак Д.

Науковий керівник – асист. Йордан Г. М.

ТЕНДЕНЦІЙНІСТЬ СИСТЕМИ СУПЕРРУБРИКАЦІЇ У ВСЕУКРАЇНСЬКИХ ТА РЕГІОНАЛЬНИХ ГАЗЕТАХ (ЗА МАТЕРІАЛАМИ ВИДАНЬ «ДЕНЬ» ТА «СВОБОДА»)

Рубрикація розкриває будову друкованого твору, показує читачеві зв'язок та взаємозалежності всіх складників його ієрархічної будови, допомагає краще розібратися в його змісті. Системний розгляд та аналіз сучасних газетних видань дає змогу виділити основні тенденції у застосуванні певного стилю оформлення заголовків і визначити доречність чи актуальність відомих прийомів та засобів [5, с. 197].

Місце заголовків та їх значення в композиції газети вивчали вчені та практики, такі як О. П. Кисельов, В. В. Попов, Е. В. Фастовець, О. К. Мелешенко, В. Ф. Іванов, В. Е. Шевченко та ін. Вони аналізують передумови виникнення елементів, що входять до заголовного комплексу, схеми їхнього розташування відносно текстового матеріалу. Але залишається поза увагою проблема взаємозв'язку одного з одним елементів, що дають коротку інформацію про зміст матеріалу. Науковці наводять не одну класифікацію рубрик за різними ознаками, але досі немає єдиної, прийнятої за аксіому [1; 2; 4; 5]. Адже рубрикація друкованих видань перебуває у постійному розвитку, тож окреслити якісь межі для неї дуже складно. При цьому завдяки своїй здатності упорядковувати шпальту газети рубрикація займає одне із ключових місць у заголовному комплексі видання.

Метою статті є аналіз зв'язку між видом друкованої преси та видом рубрик, визначення тенденційності рубрикації всеукраїнської та регіональної газет «День» та «Свобода».

Джерельною базою для написання статті стали випуски газет «День» та «Свобода» за грудень 2015 — перший квартал 2016 року і за грудень 2016 — перший квартал 2017 року.

До системи рубрикації газети можна віднести цілий ряд її складників, які розкривають зміст матеріалів і виконують інші функції заголовків. Характер змісту і форми газети (газетний номер складається з великої кількості відносно самостійних матеріалів, різних за призначенням, обсягом, тематикою, жанром, адресністю та інших характеристик) обумовлює неоднорідну, багатоеlementну структуру заголовної частини. Кожна публікація вимагає особливої уваги. Якщо книжкові видання обмежуються заголовком і підзаголовком, то в періодичних виданнях з'являються такі елементи, як шапка, рубрика, лід, анонс, вріз, резюме тощо, різноманітні сполучення яких утворюють велику кількість варіантів оформлення. У газетному заголовку можуть використовуватися також зображальні елементи [5, с. 197].

Рубрика узагальнює, конкретизує тематику матеріалу. За обсягом рубрики поділяються на:

- суперрубрика — рубрика на 1 — 2 шпальти;
- рубрика;
- підрубрика (рубрики-добірки, рубрика в рубриці).

Оформлення елементів рубрикаційної системи здійснюється через титульний шрифт [3], пробільні та службові елементи, форматування. Заголовні елементи можуть стосуватися однієї публікації або кількох. Тільки з однією публікацією виступає власне заголовок — назва даного матеріалу. Інші елементи: підзаголовок, рубрика,

анонс, вріз, епіграф — можуть використовуватися як для одного, так і для кількох матеріалів.

Застосування та графіка заголовних елементів визначаються періодичністю звернення до визначеної теми в газеті. З номера в номер повторюються рубрики або шапки — назви розділів газети, тематичний напрям публікації, «відокремлена складова частина видання» [4]. Іноді в цій ролі виступає вріз або епіграф. Усі інші елементи заголовного комплексу не повторюються.

У статті проаналізуємо суперрубрики за такими критеріями:

- предметом, на який вони вказують;
- обсягом;
- структурою;
- періодичністю і часом появи;
- жанрово-композиційним виконанням;
- розташуванням;
- графічним оформленням;
- композиційним виконанням.

Проаналізувавши за вищезгаданими характеристиками 10 номерів всеукраїнської газети «День» та 10 номерів регіональної газети «Свобода» за I квартал 2016 ми виявили відмінні та спільні риси їх систем суперрубрикацій.

При порівнянні суперрубрикацій видань потрібно врахувати, що ці газети мають різні формати: «День» — А3; «Свобода» — А2. Також різняться видання і за обсягом. Номер газети «День» займає 12 сторінок у будні дні та 32 у випуску п'ятниця-субота (в середньому на один номер припадає 17 сторінок). Аналізовані нами випуски «Свободи» мають 12 сторінок у середу та 4 сторінки у п'ятницю (в середньому на один номер припадає 8 сторінок).

Усього 10 номерів газети «День» містять 23 суперрубрики, «Свобода» — 60. Порівняємо у відсотках, скільки суперрубрик певного виду використовують ці видання.

Газета «День» використовує лише службові суперрубрики — 100% (23 суперрубрики). «Свобода» — 65% (39) службових та 35% (21) тематичних.

Подвійних суперрубрик у всеукраїнській газеті немає. У «Свободі» подвійних рубрик незначна частина 6,67% (4), а одиничних — 93,33% (56).

За періодичністю і часом появи постійних суперрубрик у виданні «День» — 30,43% (7), у регіональному виданні — 10% (6); пульсуючих — 65,22% (15) та 43,33% (26) відповідно; тимчасових — 4,35% (1) та 3,34% (2); епізодичні суперрубрики у всеукраїнській газеті відсутні, у «Свободі» їх частка становить 43,33% (26).

Суперрубрики в газеті «День» займають від однієї до 6 шпальт. У «Свободі» є суперрубрики на чверть шпальти, пів шпальти, чи навіть на дві шпальти («Програма передач»). Проте при порівнянні потрібно пам'ятати, що формат у видань різний.

За розташуванням у обох виданнях переважають плаваючі суперрубрики. «День» — 69,57% (16), «Свобода» — 76,67% (46). Константно розташованих 30,43% (7) та 23,33% (14) відповідно.

Оформлення суперрубрик газети «День» однотипне та уніфіковане — зображальне та текстове на плашці з виворотком та з розривом лінійки. Суперрубрики «Свободи» — із підкресленням знизу.

Композиційні варіанти суперрубрик обох видань зводяться до їх розміщення над основними заголовками надрукованих матеріалів, із виключкою посередині.

Редакція газети «День» не використовує тематичні, епізодичні та подвійні суперрубрики на противагу «Свободі». Постійних рубрик у газеті «День» значно більше ніж у регіональному виданні. За розташуванням у обох виданнях переважають плаваючі суперрубрики. Оформлення газети «День» більш різноманітне. Суперрубрики обох видань розміщені над основними заголовками із виключкою посередині.

У 10 довільно вибраних номерах за I квартал 2017 року газети «День» виявили 17 суперрубрик за I квартал 2017. У регіональному виданні «Свобода», за такої ж кількості номерів, суперрубрик — 54.

За предметом, на який вказують суперрубрики у газеті «День» наявні лише службові. У «Свободі» службові рубрики становлять 68,52% (37) від їх загальної кількості. Тематичні — 31,48% (17) відповідно.

У всеукраїнській газеті подвійних рубрик немає. У регіональній — тільки одна (1,85%). Одиничних рубрик — 98,15% (53).

За періодичністю і часом появи суперрубрики бувають чотирьох видів. Проте газета «День» використовує тільки постійні — 58,82% (10) та пульсуючі 41,18% (7). У «Свободі» відсутні натомість тільки тимчасові. Постійних суперрубрик у ній 14,81% (8), пульсуючих — 50% (27), епізодичних — 35,19% (19).

Суперрубрики всеукраїнської газети займають від однієї аж до 8 шпальт. У «Свободі» суперрубрики надалі займають щойбільше дві шпальти, але таких суперрубрик тільки дві («Програма передач», «Церковний календар»).

У газеті «День» суперрубрик без постійного місця розташування — 47,06% (8), у «Свободі» значно більше — 79,63% (43). Константно розташованих же 52,94% (8) та 20,37% (11) відповідно.

Оформлення суперрубрик не зазнало змін: «День» — зображальне та текстове на плашці з

виворотком та з розривом лінійки; «Свобода» — із підкресленням знизу. Суперрубрики обох видань розміщені над основними заголовками матеріалів, із виключкою посередині.

Отож, службові суперрубрики є основними для обох видань, проте «Свобода» використовує також тематичні суперрубрики. За структурою подвійні суперрубрики є радше винятком із правил. Газета «День» містить тільки постійні і пульсуючі суперрубрики, тоді як у «Свободі» значну частку (35,19% (19)) займають епізодичні. Всеукраїнське періодичне видання тяжіє до уніфікованості розміщення суперрубрик, «Свобода» ж обирає їх довільне розташування на шпальтах видання. Оформлення і композиційне виконання суперрубрик змін не зазнало.

Загалом, проаналізувавши в сукупності 40 примірників всеукраїнської та регіональної газет за період грудень-березень 2016-2017 років, ми виявили 40 суперрубрик у газеті «День» та 114 у газеті «Свобода». Далі ми порівняємо сумарно у відсотках, які види суперрубрик переважають у кожному з видань.

За предметом, на який суперрубрики вказують, у газеті «День» усі суперрубрики службові. У регіональній газеті «Свобода» службових рубрик 33,33% (38), тематичних — 66,67% (76).

Суперрубрик на одній сторінці газети «День» не може бути більше однієї (формат А3). На одній шпальті «Свободи» може міститись від однієї до трьох суперрубрик (формат А2).

За структурою всеукраїнська газета послуговується лише одиничними суперрубриками. У регіональному виданні частка подвійних рубрик незначна, всього 4,39% (5). Одиничних же 95,61% відповідно.

За періодичністю і часом появи суперрубрики поділяться на постійні, пульсуючі, тимчасові та епізодичні. Постійні рубрики становлять велику частину від загальної кількості суперрубрик газети «День», а саме 42,50% (17). У «Свободі» їх значно менше — 12,28 (14). Пульсуючих суперрубрик, що з'являються у номерах газет при потребі, більше половини в обох виданнях. «День» — 55% (27), «Свобода» 51,75% (59). Тимчасова суперрубрика у газеті «День» тільки одна — 2,50%, епізодичних немає зовсім. У регіональному виданні тимчасових суперрубрик усього дві — 1,75%. Епізодичних же 39,47% (45).

За розташуванням газета «День» тяжіє до впорядкованості більше ніж регіональне видання. У всеукраїнській газеті константно розташованих суперрубрик 40% (16), у регіональному — 21,93% (25). Плаваючих суперрубрик у газеті «День» 60% (24), у «Свободі» — 78,07% (89).

Оформлення та композиційні варіанти суперрубрик стали. Для газети «День» однотипне та уніфіковане — зображальне та текстове на плашці з виворотком та з розривом лінійки. Суперрубрики «Свободи» — із підкресленням знизу. Суперрубрики обох видань розміщені над основними заголовками надрукованих матеріалів, із виключкою посередині.

Отож, кількість суперрубрик у «Свободі» майже втричі більша за їх кількість у газеті «День». Газета «День» не використовує тематичні суперрубрики, коли в «Свободі» вони займають частку 33,33%. Подвійні суперрубрики не набули поширення у двох виданнях. Основний масив суперрубрик за періодичністю у обох видання це пульсуючі. Епізодичні суперрубрики становлять 39,47% від загальної кількості суперрубрик «Свободи», коли ж газета «День» не використовує їх зовсім. За розташуванням всеукраїнська газета тяжіє до впорядкованості більше ніж регіональне видання. Оформлення та композиційні варіанти суперрубрик стали, проте у газети «День» суперрубрики оформлені більш різноманітно.

ЛІТЕРАТУРА

1. Белінська І. В. Дослідження регіональної преси в українському журналістикознавстві / І. В. Белінська // Українське журналістикознавство: зб. наук. статей. Вип. 4. — К., 2010. — 73 с.
2. ДСТУ 3018-95. Видання. Поліграфічне виконання. Терміни та визначення. — К.: Держстандарт України, 1995.
3. Здоровега В. Й. Теорія і методика журналістської творчості: підруч. 2-ге вид. / В. Й. Здоровега. — Л.: ПАІС, 2004. — 268 с.
4. Карпенко В. О. Журналістика: основи професійної комунікації [Текст]: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл., що навч. за спец. «Журналістика» / В. О. Карпенко. — Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. Інститут журналістики. — К.: Нора-прінт, 2009. — 348 с.
5. Шевченко В. Е. Заголовний комплекс сучасної молодіжної газети — важливий засіб її змістового спрямування / В. Е. Шевченко // Стиль і текст. — К.: Інститут журналістики, 2001. — Вип. 2. — С. 197—207.

Муквич М.

Науковий керівник – доц. Розумович О. А.

ВІДГОЛОСКИ СОКРАТІВСЬКОГО ВЧЕННЯ

*Те, що ми знаємо, — обмежене,
а чого не знаємо, — безмежне.*

Сократ

Сократ стояв ніби на роздоріжжі розвитку філософського мислення. З ним закінчується епоха в історії античної філософії і починається інша.

Мислитель відмовлявся досліджувати природу як таку, бо вважав це марною справою. Мовляв, результати її дослідження не зроблять із нас вмілих керівників природи. Адже, як не крути, неможливо змінити погоду, людині не підвладна жодна природна стихія, а хід пір року – також не в людській